

פורים

(ע"פ הרב יהודה פריור)

אחד המנהגים הקשורים לפורים הוא הנהוג לשתות, ולפעמים הרבה, בחג הזה. מסורת זו משמשת כהנצחה לתפקיד המרכזי שהיין שיחק בנס של פורים. לדוגמא, ושתי המלכה נהרגה בגלל התוצאות המשכרות של היין, שהביאה לעלייתה של אסתר על כס המלוכה, ובמשתה יין הצליחה האחרונה להפוך את השולחנות על המן. הגמרא במסכת מגילה, דף ז' עמוד ב' אומרת: "אמר רבא מיחייב איניש לבסומי בפוריא (חייב אדם להשתכר בפורים) עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי". מכיוון שעודף שתייה נראה לא במקום במנהגים היהודים, ההוראה הזאת נתפרשה במספר צורות. יש המפרשים שיש להבין את הביטוי "עד דלא ידע", ולא עד בכלל, כלומר צריך לשתות עד הנקודה שקשה להבחין בין "ארור המן" ל"ברוך מרדכי", אבל בטרם שמתבלבלים בין שתי הצירופים. אחרים מסבירים, שאי היכולת להבחין בין שני הביטויים נובע מכך שנרדמים משתיית האלכוהול, ובמצב הזה של שינה, אנחנו נדרשים לבצע את המצווה. יהא הפירוש אשר יהא, כולם מסכימים שהשתייה חייבת להיות מתוך כוונה להודות לה' על נסיו ועל ישועותיו. אם מקפידים על כך במחשבה, החגיגה יכולה להיות שמחה מאוד, גם ברוחניות, וגם בגשמיות.

רבי אלעזר רוקח היה ידיד נאמן ומכובד למלכת הולנד. שנה אחת, ביום פורים, נודע למלכה שהסוללות מסביב להולנד היו בסכנת התמוטטות, והוא איום ממשי של הצפה לכל הממלכה. היא שלחה שליחים לרבי אלעזר בבקשה ממנו שיתפלל עבור המדינה. רבי אלעזר שהיה באמצע סעודת פורים, שמע את הבקשה, והשליחים חזרו למלכה. מיד הורה הרב להוסיף הרבה בקבוקי יין לשולחנו, מהמשובחים ביותר, וביקש מכל הנוכחים לשמוח ולשתות כיד המלך. מהר מאוד, כולם היו עסוקים בשתייה ובזמרה ושמחת פורים הרקיעה שחקים. מאוחר יותר באותו ערב, ביקשה המלכה להודיע לרבי אלעזר שהסכנה חלפה. כשהשליחים, נושאי המסר, הגיעו לביתו של רבי אלעזר, הם חטפו הלם. כולם שרו, חגגו ושתו! השליחים שבו מיד לדווח למלכה, והיא הופתעה למשמע הדיווח. היא שלחה מסר לרבי אלעזר: "חשבתני שכשתישמע החדשות הנוראות, תגזור יום צום, תאסוף את צאן מרעיתך לתפילה המונית ותפעל בהתאם לגודל הסכנה המרחפת. איך יכולת להמשיך בעליזות ובשמחה, כשידעת שכל

המדינה בסכנת הכחדה?

רבי אלעזר הסביר ש"הדרך הטובה ביותר לפייס את הקב"ה היא למלא את רצונו. כשאנחנו מקשיבים לחוקיו וממלאים את הוראותיו, הוא פועל אתנו באותה צורה, וממלא את בקשותינו. אותו יום היה יום פורים, שבו נצטוונו לשמוח ולחגוג. חשבתי שהצורה הטובה ביותר לבקש מאת הקב"ה שיעזור לנו, היא לציית לדבריו בכל יכולתנו. לכן, חגגתי היום לכבוד ה' כמיטב הבנתי. אני מקווה שבזכות שקיימתי היום את רצון ה', ככה הוא יקים את רצוננו אנו. וכנראה שבמציאות אכן זה מה שקרה".

למרות שמצווה עלינו לשמוח בפורים, המצווה הזאת אינה באה במקום מצוות אחרות. בעל הרמ"א דאג שמא יהודי קראקוב, שהיו שותים לכבוד פורים, ישכחו להתפלל תפילת ערבית. על כן הוא נהג ללכת ולבקר את תושבי העיר בסיום חגיגות הפורים, אחרי צאת הכוכבים. הרמ"א נהג להקיש בדלת פרטית, ולבקש מים ליטול את ידיו. ואז הוא היה אומר, כאילו מדבר אל עצמו, אבל חזק מספיק כדי שכולם ישמעו: "אוי! אני חייב להתפלל ערבית!"

הוא הלך מבית לבית, ו"שיחק" אותו קטע, כדי לספק תזכורת עדינה לכל אחד, בל ישכח את תפילת ערבית, למרות השמחה.

כמו בכל החגיגות בחיים היהודים, אין השמחה שלמה, כל זמן שבית המקדש עדיין בחורבנו. רבי נתן אדלר היה נוהג לומר את תהילים פרק קל"ז, "על נהרות בבל" ביום פורים. התהילה הזאת מדברת על גלותנו ועל התחייבותנו לא לשכוח את ירושלים לעולם, גם בימי שמחותינו. הוא הסביר שיש לנו מסורת עתיקת יומין למִתֵּן את כל רגעי השמחה בהזכרת את ירושלים החרבה. לכן בפורים, כשמצווה עלינו לשמוח, איננו עוזבים את המנהג הזה ואנחנו חייבים לזכור את המצב הרעוע של האומה היהודית. אולם, מוסיף הרב אדלר, אנחנו חייבים לוודא שאנחנו מעלים את ירושלים על ראש שמחתנו בשיא השמחה – בזמן שאנחנו עדיין משולהבים בסעודת פורים.

יהי רצון שנחגוג חג פורים שמח, שיהיה הפורים האחרון בלי בית קודשנו ותפארתנו.